

UNIVERZA V MARIBORU
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODELEK ZA GEOGRAFIJO

**GLOBINSKI KRAŠKI IZVIR PRI KAMNOLOMU
POLJČANE**

POROČILO

Avtor: Aljaž Žagavec

Mentor: Prof. ddr. Ana Vovk Korže

Univerzitetni študijski program

prve stopnje: GEOGRAFIJA

Maribor, 2018

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	3
2	METODOLOGIJA.....	4
3	GLOBINSKI IZVIR PRI KAMNOLOMU V POLJČANAH.....	5
3.1	DOLINA POTOKA BELA	5
3.2	OSKRBA S PITNO VODO V POREČJU DRAVINJE	6
4	ZAKLJUČEK.....	9
5	LITERATURA.....	10

KAZALO SLIK

Slika 1)	Lokacija globinskega izvira -----	5
Slika 2)	Priprava za temeljno ploščo pri črpališču Poljčane -----	6
Slika 3)	Nova vrtina v črpališču Poljčane -----	7

1 UVOD

V sklopu terenskih vaj pri predmetu Hidrogeografije, smo se 20.4.2018 odpravili na območje reke Dravinje, vznožje hriba Boča, ter naselja Poljčane. Vaj smo se udeležili tako študentje in profesorji Filozofske fakultete v Mariboru, kot tudi iz Ljubljane in Kopra. Z vajami smo začeli v razvojnem centru v Poljčanah, kjer so nam predstavili naravno in kulturno dediščino Dravinjske doline. Naslednja postaja je bila reka Dravinja, ki smo si jo ogledali v vasi Makole. Ustavili smo se tudi v Studenicah, kjer najdemo izvir kraških voda. Zadnji dve postaji sta bili rastlinska čistilna naprava v Podboču in opazovalnica za ptice v bližini naselja Poljčane.

Na vseh postajah smo bili obiskani od strani strokovnjakov, ki delajo v različnih zavodih (OKP Rogaška slatina, Komunala Slovenska Bistrica in ARSO). Priskrbeli so nas z novimi informacijami, kot tudi odgovori, ki smo jim zastavili tokom predstavitve.

Namen in cilj vaj je bilo pridobiti čim več znanja o sami Dravinjski dolini, njenih hidrografskih značilnosti, kot tudi celotno vodovje regije in njenih komunalnih sistemih. Imeli so možnost tudi sami odčitati vodostaj reke in odvzeti vzorec, kar nam je dalo možnost svojo znanje uporabiti v praktičnem primeru

Samega Globinskega kraškega izvira pri Kamnolomu si v sklopu terenskih vaj nismo ogledali, vendar sem preko literature, ki je nekoliko skromnejša, ugotovil kakšen pomen ima vir za območje Poljčan in okolice.

2 METODOLOGIJA

Na samo terensko delo smo se pripravili že dva tedna prej, saj smo vsi poiskali čim večje število podatkov o Dravinjski dolini, Boču in trajnostnem upravljanju z odpadnimi vodami. Literaturo smo zbrali v e-učilnici in s tem se pripravili za prihajajoče terenske vaje. Najbolj mi je pomagala literatura, ki je govorila o projektu, ki so ga med leti 2013-2015 opravljali na območju Makol in Poljčan. Nekaj literature sem našel tudi na strani OKP Rogaška Slatina, ki je predstavila program, ki se bo izvajal med leti 2018-2021.

3 GLOBINSKI IZVIR PRI KAMNOLOMU V POLJČANAH

3.1 DOLINA POTOKA BELA

Sam izvir se nahaja v dolini potoka Bele, po kateri poteka regionalna cesta med Zgornjimi Poljčanami in Lovnikom. Sama dolina je poleg izvira poznana po večjem številu delujočih in zapuščenih kamnolomov. Karbonatno podlago namreč uporabljajo za gradbeni material. Sam dolomit se tudi po domače imenuje poljčanar in se v večini uporablja pri gradnji in posipavanju cest, ter za številne druge namene, ki jih delajo v okolici Poljčan. V dolini se najdejo tudi številni manjši kamnolomi, ki pa so danes že opuščeni in nekateri med njimi so s časoma postali življenjsko okolje številnim rastlinam in živalim. Območje je pri prenehanju človekove aktivnosti, lahko razvilo sekundarno življenjsko okolje (mlake, luže...) za številne rastlinske in živalske vrste.



Slika 1) Lokacija globinskega izvira¹

¹ Slika 1) Lokacija globinskega izvira, <https://www.google.com/maps>, 30.6.2018

3.2 OSKRBA S PITNO VODO V POREČJU DRAVINJE

Občina Poljčane je leta 2013 pristopila k izvedbi projekta, kjer so poskrbeli za pitno vodo v porečju Dravinje. S tem so si zagotovili dolgoročno varno oskrbo pitne vode. Na območju Poljčan najdemo dva vodna vira. To sta izvir v Studenicah in črpališče Poljčane z globinskim izviro. Globinski izvir v Poljčanah je v prvi vrsti namenjen oskrbi pitne vode za občino Rogaška Slatina in manjšemu številu prebivalstva v Zgornjih Poljčanah in Podboča. V zimskem času ima izvir dovolj veliko izdatnost, da oskrbi za celotne potrebe, ki so mu dane, vendar v času poletja pa se kapaciteta vode zmanjša. Maksimalna izdatnost globinskega izvira znaša do 70 l/s, v času suš pa maksimalna izdatnost pade pod 50 l/s. Sama občina Poljčane, v kateri se vir tudi nahaja, ima odjem celotne vode v vodnjaku samo 1%. Občina Rogaška Slatina ima odjem 66% in občina Rogatec ima 33%.



Slika 2) Priprava za temeljno ploščo pri črpališču Poljčane²

² Slika 2) Priprava za temeljno ploščo pri črpališču Poljčane, <http://www.voda-dravinja.si/#novice>, 2.7.2018

Območje vodnjaka predstavljajo razpoklinski tip vodonosnika, ki gradijo triasne kamnine, večinoma so to dolomit. Najdemo pa tudi, vendar v manjših količinah, zakraseli apnenec. V vodnjak je napeljana podzemna voda iz 13 samo izlivnih vrtin, katere pa najdemo v dolini v kateri teče potok Bela. Celotna voda je iz teh vrtin gravitacijsko speljana do izvira, ki je speljan na vodovodni sistem. Sam izvir se nahaja ob naravnem izviru Toplica ter starim plitvim vodnjakom na južni strani Zgornjih Poljčan.



Slika 3) Nova vrtina v črpališču Poljčane³

³ Slika 3) Nova vrtina v črpališču Poljčane, https://www.okp.si/vodovod_investicijska_vzdrzevalna_dela.php, 4.7.2018

Kapaciteta vodohranov se ob izviru v sušnih obdobjih spremenijo v nezadostne. Obstoječi objekti in cevovodi niso zadoščali dovolj dobro kvaliteto dobavo vode vsem porabnikom. Cevovodi so bili neustrezni glede na njihovo dimenzijo, saj je prihajalo do velikanskih izgub vode, visokih denarnih stroškov in velikih motenj v vodo oskrbi. Obstoječi vodohran, ki ga najdemo ob izviru, ki ima kapaciteto 700 m³, ni zadoščal več za varno in vsakdanjo pokrivanje potreb po vodi v vodovodnem sistemu občine Poljčane. Rešitev je bila, zgraditev novega vodohrana na lokaciji ob obstoječem vodohranu, ki ima prostornino za vsaj 500 m³. Celoten projekt je bil zaključen septembra 2015. Vrednost celotnega projekta Oskrba s pitno vodo v porečju Dravinje je znašala več kot 6 milijonov evrov.

4 ZAKLJUČEK

Ugotovili smo, da v bližnji okolici Poljčan, najdemo dva vodna vira. Eden v Studenicah in drugi ob Kamnolomu. Čeprav, sam globinski izvir pri kamnolomu, leži mnogo bližje samim Poljčan, kot izvir v Studenicah, je njegova uporaba v naselju izjemno majhna. Občina Poljčane imajo v času suše veliko problemov z oskrbo vode, saj samo vir v Studenicah ne zadostuje potrebam prebivalcem te občina. Čeprav sam globinski izvir v večini uporabljata občina Rogaška Slatina in Rogatec. Skozi internetno literaturo sem ugotovil, da obe občini imata, veliko več vodnih izvirov vode, kot Poljčane.

OKP, ki izhaja iz Rogaške Slatine, ima na svojem področju delovanja poleg ostale komunalne dejavnosti tudi vodo oskrbo drugih občin. Občine, ki spadajo pod oskrbo so: Bistrica ob Sotli, Kozje, Podčetrtek, Poljčane, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah. V upravljanju imamo preko 1000 km cevovodov in preko 120 vodnih objektov, to so zajetja, črpališča, vodohrani in vodarne. Z vodo oskrbujemo preko 13.000 gospodinjstev in preko 40.000 prebivalcev.

Namen projekta Oskrba s pitno vodo v porečju Dravinje je dala zagotovitev dolgoročne varne, kakovostne in zanesljive vodo oskrbe na območju občin Makole in Poljčane. Sam Globinski izvir, bi morali v prihodnosti še bolje uporabiti in povečati uporabo za občine Poljčane, saj bi s tem zmanjšali možnost pomankanja vode v času suš.

5 LITERATURA

Spletni viri:

- Oskrba s pitno vodo v porečju Dravinje, <http://www.voda-dravinja.si/>
- OKP Rogaška Slatina- Vodovod, https://www.okp.si/index_vodovod.php
- Tematske učne poti po Dravinjski dolini, http://www.ucilnicavnaravi.si/wp-content/uploads/2010/11/Ucne_poti_Drav.dolina.pdf